

111 ontwerpen voor het museumbos

Tempo, In eenzaamheid en Cirkelpad zijn de drie prijswinnaars van de prijsvraag Museumbos van Stichting Bosland in Almere. De prijsvraag levert een uniek bos met tien museumkamers op en 111 vernieuwende ideeën waar we als bosbouwers nog veel van kunnen leren.

Ten zuidoosten van Almere Haven ligt het Cirkelbos. Het 225 hectare grote bos komt met de ontwikkeling van Almere-Overgooi, Almere-Hout en Almere Stichtsebrug, op den duur midden in het toekomstige woonwerkgebied te liggen.

Die ontwikkeling is de uitdaging voor Stichting Bosland, die zich sinds 1996 bezig houdt met de opgave om de kwaliteiten van het traditionele landgoed een bij deze tijd passende, nieuwe vorm te geven. Bosland is een eigentijds landgoed in oprichting in het Cirkelbos.

"Bosland biedt een combinatie van natuur en cultuur. Het concept, waarbinnen landschap, architectuur en kunst wordt vormgegeven, berust op eenvoud en vernieuwing. Bebouwing en groen, cultuur en natuur moeten een geheel gaan vormen en elkaar aanvullen", zo stelt de stichting. En daar wordt hard aan gewerkt. Er is al veel te zien in het Cirkelbos. Aanvullend daarop moeten er nog 10 boskamers bij komen. Een Museumbos, waar-

"Cirkelpad", een ontwerp dat de derde prijs kreeg. Een cirkelvormig pad, met een diameter van 100 meter, dat aan de ene zijde een hoogte van 15 meter heeft en aan de andere zijde 3 meter in de grond zakt

Stichting Bosland is geïnitieerd door Titia Frieling en Els Scholtes.

De jury bestond uit: een landschapsarchitect, een architect, kunstenaars, een cultuurpsycholoog, een bosontwikkelaar en de voormalig directeur van SBB

voor de prijsvraag is uitgeschreven.

Prijsvraag

Op 15 juni 2001 is de prijsvraag Museumbos uitgeschreven en op 10 november 2001 zijn de winnaars bekend gemaakt. De opdracht luidde: richt een perceel van 100 x 100 meter in, waarmee een op zichzelf staand autonoom 'bos' wordt gevormd. Waarbij het begrip 'bos' zo persoonlijk en eigenzinnig mogelijk wordt benaderd. Uitvoerbaarheid en duurzaamheid zijn van groot belang, waarbij de ontwikkeling van het levende materiaal door de tijd voorop staat. In het Cirkelbos zijn tien kavels van 1 hectare groot aangewezen waar de 10 beste inzendingen daadwerkelijk worden uitgevoerd.

In vier jureringsronden werden de inzendingen beoordeeld. Men lette op vindingrijkheid en autonomie, bijdrage aan de ontwikkeling van het landgoed Bosland, eenheid met het concept Bosland, uitvoerbaarheid, wervende en inspirerende kracht, schoonheid, vernieuwende gedachten op bosgebied, uitvoerbaarheid en groei van het 'levende materiaal' eenmaal door de ontwerper losgelaten; doorontwikkeling van het ontwerp in de tijd.

De tien beste

De jury koos 10 inzendingen voor uitvoering uit. Hieronder worden ze in het kort beschreven.

Bosoase (Bruno Doedens, DS Landschapsarchitecten en Frits Vogels)

De samenwerking van de bos-

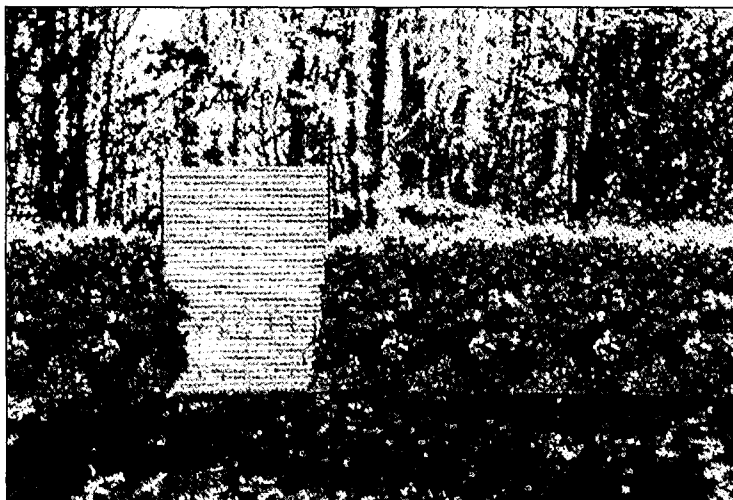

Een 2^e prijs voor het ontwerp "Eenzaamheid", een omheind bos waar je alleen kunt zijn

Bos dat wordt gedomineerd door krachtige begroeide sculpturen. De groene groeiende vormen zijn steeds verwant aan elkaar door hoogte, vorm en volume. Een open, met gras begroeide wandelroute slingert door deze 'beeldentuin'.

Zalm in blik (Ruud van den Bosch)

Een bos omgeven door een muur van 5 meter hoog waarin spleten zitten waardoor je naar binnen kunt kijken. Kijken naar de echte natuur zonder mensen.

IV,IV,IV (Bastaan E. Vlierboom)

In het vlierbomenbloesembessenbos staan de vlier en de producten van de vlier centraal. Dit bos is een gebruikersbos. Bladeren, bast, takken, bloesem en bessen worden in het bos verwerkt tot producten.

Cirkelpad (Next architects, Marijn Schenk, derde prijs)

In het bestaande populierenbos wordt een cirkelvormig houten pad met een diameter van 100 meter gemaakt dat aan de ene zijde tot 3 meter in de grond zakt en aan de andere zijde 15 meter boven de grond uitsteekt. Dus van vogelvlucht tot wormperspectief het bos beleven.

In eenzaamheid (Birthe Lee-meijer, tweede prijs)

Een omheind bos waar je alleen kan zijn. De bezoeker kan het bos betreden via een hekwerk met een rolluik. Als je binnen bent laat je het luik zakken en kan je in eenzaamheid het bos bezoeken.

Tempo (Boto van der Meulen i.s.m. Hans Reitsma, eerste prijs)

Het honderd bij honderd meter bos wordt in vakken van 10 x 10

bouwer, de landschapsarchitect en de theatermaker leidt tot daadwerkelijk theater van groei en activiteiten in het bos. Bijvoorbeeld het planten van bomen of het vellen van een boom wordt daadwerkelijk theateraal uitgevoerd.

Hemel en aarde (Jeroen Eulderink en Nicole Klerkx)

Een bosontwerp waarin bos is verhoogd en staat op een stevige stenen berg in een veld van wilde bloemen. De berg is via een nauwe kloof te beklimmen en biedt weids uitzicht over de omgeving.

Hout (Jan Wagenaar i.s.m. Bouke Ylstra)

Een bos van 100 bomen, elk opgebouwd uit planken. De bomen zijn tweedimensionaal en worden enigszins gedraaid van elkaar opgesteld.

Het lichtend rode bos (Copijn Utrecht, Paul Roncken)

Bos bestaande uit roodbladige soorten, zonder paden. Je kunt er dwalen over een tapijt van beukenblad.

Een stukje bos ter grootte van een krant (Vasili Popov)

"Tempo", het winnende ontwerp. Elk jaar wordt 1 linde geplant. Als over 100 jaar het bos vol is, wordt de oudste boom gekapt.

meter verdeeld. In ieder vak wordt 100 jaar lang, ieder jaar 1 lindeboom geplant. Na honderd jaar is het bos compleet en wordt de oudste boom vervangen voor een nieuwe.

Overige inzendingen

De overige 101 inzendingen zijn ieder op zich net zo bijzonder en verrassend als de tien verkoren ontwerpen die worden uitgevoerd.

Heel wat inzendingen spelen in op het landschap. Het landschap van moeras, van eb en vloed of het landschap van de scheepvaart, of van wat er feitelijk onder het maaiveld ligt.

Een belangrijk thema van de inzendingen is ook de verhouding tussen cultuur en natuur en dan wel op heel veel verschillende manieren ontworpen. Bomen als hoogspanningsmasten of als planken. Maar ook het respect voor de natuur en van bewustzijn. Theatraal of doorspekt met culturen.

Veel inzendingen gingen ook in op de fascinatie van de natuur; het spontane, het onvoorspelbare. Inzendingen die dit respecteren met rust willen laten, maar ook inzendingen die confrontatie laten zien. Bijvoorbeeld het deels asfalteren van het bos, waarbij na verloop van tijd de natuur het zal winnen van het asfalt dat zal vergaan onder de kracht van de natuur.

Bij veel inzendingen is het platte polderland voorzien van hoogteverschillen en reliëf. Beleving van onder de grond tot hoog boven de bomen is veel gezien bij de inzendingen. Vele Boomkronenpaden en Museonders passeerden de revue.

Slechts een ontwerp liet geen mensen toe in het bos. Alle overi-

ge inzendingen nodigden de mensen uit om het bos, de boskamer, het museum te bezoeken en te beleven.

De 111 ontwerpen zijn in een boek gebundeld en is in de boekhandel te koop (111 ontwerpen voor het museumbos, ISBN: 90.806.775-1-5)

De 10 gekozen ontwerpen worden in de komende jaren gerealiseerd. De Stichting Bosland werkt nu hard aan de verdere plannen en de financiering.

Het Museumbos zal daarmee een daadwerkelijke aanvulling zijn op de beleevingsmogelijkheden van het Nederlandse bos. Vooralsnog kunnen we al genieten van de vele creatieve ideeën.